

Nr 435.

Av herr **Hedlund** i Rådomb. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 39, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Frågan om nya grunder vid fastighetstaxering av skogsmark och växande skog var föremål för behandling vid 1944 års riksdag, då bevillningsutskottet på grund av vissa angivna skäl icke ansåg det då framlagda förslaget böra genomföras vid 1945 års allmänna fastighetstaxering. I syfte att enligt bevillningsutskottets uttalande förbättra och förenkla den föreslagna nya metoden har en överarbetning av densamma skett genom särskilda sakkunniga, och resultatet har föranlett Kungl. Maj:t att i proposition nr 39 framlägga nytt förslag till ändringar av kommunalskattelagen, taxeringsförordningen samt skogsvärderingsinstruktionen.

Den nya metoden bygger liksom den gamla på avkastningsvärdet vid ut hålligt skogsbruk som grund för värderingen. I stället för den gamla metodens lätt förståeliga beräkning av årsavkastningen, som diskonteras, skall värderingen enligt nya metoden ske efter mera invecklade grunder. Tillvägagångssättet är i huvudsak följande.

Med stöd av riksskogstaxeringens material indelas landet i 6 olika tillväxtområden, och inom dessa områden särskiljas 4 event. flera godhetsgrader på skogsmarken. För varje godhetsgrad göres en avverkningsberäkning, som ger avkastningens storlek fördelad på olika trädslag och grovleksklasser. Därvid omräknas de befintliga virkesförråden enligt riksskogstaxeringen att gälla för varje åldersklass efter vissa fixerade omloppstider för de olika godhetsgraderna, och på så sätt grundas värderingen på en "normaliserad genomsnittsskog". Den beräknade virkesavkastningens värde sättes i relation till värdet av en skogskubikmeter av ett 30-centimetersträd, varvid priserna för andra diameterklasser efter angivna grunder sätts i relation till 30-centimetersträdets värde. Förhållandena mellan de diskonterade värdena per kubikmeter hos totala skogsavkastningen och 30-centimetersträdets kubikmetervärde utgöra förslaget skogsvärdefaktorer, som alltså grundas på materialet från den normaliserade genomsnittsskogen men i taxeringsarbetet tillämpas på de enskilda taxeringsenheterna. Vid kapitaliseringen av avkastningen räknar man liksom hittills med ett procentuellt avdrag för allmänna omkostnader. Markvärdet fixeras som värdet av 0-årig skog. För lövskog göres i regel en mera summarisk värdering. För genomförandet i praktiken förutsattes utarbetande centralt av erforderliga tabell-

verk. I hjälptabeller för det lokala taxeringsarbetet ha vederbörande nämnder att bestämma godhetsklass, avsättningsläge, areal och virkesförråd på skogen samt virkesförrådets fördelning på träslag och grovlekklasser. Den för taxeringen utslagsgivande uppdelningen av virkesförråden på träslag och grovlekklasser måste, liksom hittills i övervägande antalet fall, då det gäller enskilda skogar, företagas utan att nämnderna äga den ingående kännedom om de skogliga förhållandena på varje taxeringsenhet, vilken kräves för en sådan uppdelning.

Såsom framgår av propositionens redogörelse för de remissyttranden, som avgivits över det nya förslaget, har detta från remissinstanser med särskilda mjligheter att bedöma förslaget ur principiella och taxeringsmässiga synpunkter rönt en mycket stark kritik. Såvitt vi kunna finna, äro de närmast berörda ansvariga myndigheternas inställning till det nu framlagda förslaget avvisande eller så starkt splittrad, att det på denna grund kan förefalla betänkligt att genomföra en fastighetstaxeringsmetod, som från början kan föranleda så mycket erinringar från dem, som skola på olika sätt medverka vid dess tillämpning. Det är sålunda anmärkningsvärt, att domänstyrelsen, som är den myndighet som hittills handhaft de förberedande arbetena vid den skogliga taxeringen och som själv stod bakom 1944 års förslag, icke anser den nu framlagda metoden utan vidare tillrådlig utan förordar dels att man undersöker möjligheten att förbättra den gamla metoden och dels en ytterligare översyn av den nya metoden. För ändamålet föreslår domänstyrelsen, att en kommitté tillsättes, sammansatt av representanter för de intressen som närmast beröras av taxeringen. Kommittén borde framlägga förslag om tillämpande av den hittillsvarande metoden även vid den nu aktuella fastighetstaxeringen, sedan kommittén så långt sig göra låtit förbättrat metoden. Därjämte borde kommittén närmare undersöka konsekvenserna av den nya metodens schabloniseringar och söka råda bot för svagheter i metoden, som borde i anslutning härtill praktiskt prövas. Statens skogsforskningsinstitut är inne på samma linje i sitt uttalande, att en utveckling av begreppet "relativ skogstillgång" måhända varit både möjlig och lämplig med hänsyn till kontinuiteten i värderingsmetodiken. Skogshögskolans lärarråd anser en mera omfattande prövning av den nya metoden böra företagas. Skogsstyrelsen förordar, att den gamla, i princip riktiga metoden inte bör övergivas, utan att man bör försöka förbättra densamma. Skogsvårdsstyrelserna och länsstyrelserna ha starkt delade meningar. Sveriges länsskogvaktarförbund, vars medlemmar äro särskilt engagerade för en riktig tillämpning av gällande normer på området, anser den föreslagna metoden på angivna skäl icke böra komma till användning. Även taxeringsnämndsordförandenäs riksförbund avstyrker förslagets genomförande. Svenska landstingsförbundet och Svenska landskommunernas förbund uttala sig för ett bibehållande av den gamla metoden. Svenska skogsvårdsföreningen, Sveriges skogsägareförbund, Sveriges lantbruksförbund,

Riksförbundet landsbygdens folk och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund ha också bestämt avstyrkt den nya metodens genomförande.

Bland de principiella erinringarna mot det framlagda förslaget ha vi särskilt fäst avseende vid vad professorn i skogsekonomi vid skogshögskolan Th. Streyffert anfört. Han konstaterar sålunda, att avvikelserna från den normaliserade genomsnittsskogen av olika orsaker måste föranleda vissa fel i taxeringen, och anför härom bl. a. följande:

”Tättslutna bestånd — de behöva därför ej vara ogallrade — ge mindre årsringsbredd än glesa eller starkt gallrade bestånd och bliva härigenom hårdare beskattade i förhållande till sin förväntade avkastning och sitt verkliga värde. Ett virkesförråd, som är äldre än den normaliserade genomsnittsskogen, vilket alltjämt torde vara vanligt i Norrlands inre delar, blir av samma anledning för högt värderat.” — — — ”Grovsöksförråden i södra Sverige bli å andra sidan för lågt värderade.” Om förhållandena i södra Sverige anser Streyffert det också förtjäna anmärkas, att skogar ”som ännu ej uppnått sitt jämviktsläge beträffande virkesförrådet få skatta även för den tillväxt som upplagras. Detta upptagande av skatt medan bestånden ännu grundläggas innebär, att den verkliga skattebelastningen på skogen är avsevärt större än vad som framgår av beskattningen för ett skogsbruk i jämvikt.”

Liknande synpunkter framkomma i den kritiska granskningen från flera andra håll och äro, såvitt vi kunnat finna, att betrakta som anmärkningar om sådana felaktigheter vid värdeberäkningen, som icke kunna undvikas vid tillämpning av den föreslagna metoden. Om, vilket vi förutsätta, de av professor Streyffert påvisade felaktigheterna icke kunna tillrättaläggas, innebär detta, att metoden skulle ge otillfredsställande resultat inte endast i stora delar av landet utan även genomgående vid större avvikelser hos den enskilda skogsfastigheten från den normaliserade genomsnittsskogens kännemärken. I vissa fall, exempelvis i södra Sverige, där man med den nya metoden kommer fram till markvärden, avsevärt högre än som hittills ingått i den allmänna uppfattningen om skogsmarkens värde, och där man även i fortsättningen under en lång följd av år sannolikt kommer att spara tillväxt och bygga upp virkesförråden, torde felmöjligheterna av metoden bli särskilt framträdande. Departementschefen har föreslagit en från 4 % till 5 % höjd räntefot av det huvudsakliga skälet, att man eljest skulle få oproportionerligt höga markvärden i södra Sverige och att man genom den höjda räntefoten skulle på ett i och för sig önskvärt sätt dämpa värdestegringen på fastigheter med mycket kalmark eller övervägande ungskog i södra Sverige. Att döma av den jämförelse, som gjorts i propositionen, bilag III, vill det synas, som om man likväl inom berörda områden av landet måste räkna med en avsevärd förhöjning av markvärdena. Det är givetvis svårt att överblicka verkningarna härav, men för goda marker med övervägande ungsogar i södra Sverige är det väl tänkbart, att en taxering

efter den nya metoden kan ge värden, som icke alls motsvaras av den avkastning i penningar räknad, som behövs för att täcka garantiinkomsten. I de extrema fall med enbart ungskog, där första gallringarna lämna obetydligt netto, skulle konsekvenserna av en sådan värdering bliva en beskattning av skogen över dess förmåga, vilket icke är förenligt med grunderna för beskattning över huvud taget. Detta kan medföra, att skogsägarna för att erhålla täckning för garantiskatten frestas att företaga avverkningar, där sådana ur skogliga synpunkter icke äro önskvärda. Härigenom kan man direkt motverka vad som måste anses högst önskvärt, nämligen ett utbyggande av skogsbeståndet så att maximal tillväxt kan erhållas.

Då man i stället för den väl inarbetade, gamla metoden föreslår en ny, närmast därför att den nya metoden bör ge riktigare och rättvisare resultat de olika fastigheterna emellan, är det ägnat att förvåna, att någon utredning om metodens möjligheter i detta avseende icke har gjorts eller ansetts lämplig att göra. Det förefaller emellertid, som om en metod, där man så att säga staplar schabloner ovanpå varandra, kan befaras leda till väsentliga fel, om taxeringsmännen icke ha gott utgångsmaterial till sitt förfogande utan äro hänvisade till fria bedömanden i mycket stor omfattning. Det senast nämnda är ju tyvärr fallet, och man frågar sig därför, om det är riktigt att genomföra den nya metoden, innan man med säkerhet vet, att den ger den förbättring i resultaten, som allmänt sett bör eftersträvas. Enligt vårt förmenande kunna de utförda provtaxeringarna i detta avseende icke anses till fyllest, utan en mera omfattande, jämförande taxering borde verkställas. Önskvärt vore, att man därvid i första rummet sökte genomföra möjliga förbättringar av den gamla metoden och att båda metoderna vid sin tillämpning kunde bygga på samma förutsättningar. Först då vore en riktig jämförelse mellan metodernas tillämpning och resultat möjlig att ernå.

Beträffande propositionens förslag i övrigt anse vi reglerna för prisberäkningen förtjäna ytterligare övervägas. Vi ha därvid ansett större vikt böra fästas vid departementschefens konstaterande, att man i vanliga fall genom tillämpning av en 10-årsperiod säkerligen får ett bättre uttryck för av tillfälliga konjunkturväxlingar opåverkade virkespriser, som man vill nå. Även om detta icke gäller på grund av de senaste årens onormala ekonomiska förhållanden, så torde det vara välbetänkt att som princip fastlåsa värderingen vid priser 10 år bakåt i tiden och, om även en sådan prisserie skulle anses onormal, göra den mindre justering, som må anses erforderlig vid nivåns fastställande. Genom ett sådant förfarande torde man i regel kunna undvika att vidtaga alltför kraftiga justeringar av bruttopriserna, vilket eljest lätt blir fallet. Med hänsyn till att praktiska svårigheter kunna anföras för användande av 1950 års virkespriser och omkostnader, anse vi det förtjäna övervägas.

Med anledning av vad som sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen dels med avslag på Kungl. Maj:ts proposition nr 39 måtte uttala, att den hittills gällande metoden för beräkning av värdet av skogsmark och växande skog vid fastighetstaxeringar måtte, med de förbättringar av metoden som äro möjliga att genomföra, tillämpas även vid nästkommande fastighetstaxering, dels i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om ytterligare överarbetning och provtaxeringar enligt den i propositionen nr 39 föreslagna nya metoden för beräkning av värdet av skogsmark och växande skog, så att metodens användbarhet vid fastighetstaxeringar kan utrönas, dels i övrigt beakta vad som i motionen anförts.

Stockholm den 27 februari 1951.

Gunnar Hedlund.

Rob. L. Jansson
i Aspeboda.

J. W. Pettersson
i Norregård.

Axel Rubbestad.

Ivar Johansson
i Mysinge.

Gustaf Svensson
i Vä.

Nils Jönsson
i Rosshol.

K. A. Ryberg.

E. Pettersson,
Ersbacken.

Gunnar Larsson
i Luttra.

Karl Andersson
i Björkäng.
